

Rapportage wedstrijdbezoek Ajax - Feyenoord d.d. 28 augustus 2005

Den Haag, oktober 2005

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Vorbereiding	4
2.1	Risico-indeling	4
2.2	Vooroverleggen	4
2.2.1	Breed vooroverleg	4
2.2.2	Vooroverleg spoorwegpolitie	6
2.2.3	Vooroverleg politie Amsterdam	6
2.2.4	Vorbereiding Driehoek	7
2.2.5	'Burgemeestersafspraak'	7
2.3	Veiligheidsorganisatie	7
2.4	Specifieke punten van aandacht in voorbereiding	9
2.5	Documenten	11
3	Wedstrijddag (waarnemingen wedstrijdbezoek)	12
3.1	Rolverdeling leden Auditteam en DSP-groep	12
3.2	De avond en de dagen van te voren	12
3.3	Fouilleren, vervoer en gedrag Feyenoord supporters	13
3.4	De veiligheidsorganisatie aan Amsterdamse zijde	17
3.5	Stadionverboden en arrestaties	21
4	Conclusies en aanbevelingen	22
4.1	Algemeen	22
4.2	Vorbereiding	22
4.3	Communicatie	23
4.4	Supportersvervoer	24
4.5	Veiligheidsorganisatie Amsterdamse zijde	26
4.6	Veiligheidsorganisatie Rotterdamse zijde	28
	Bijlagen	30
Bijlage 1	Samenstelling Auditteam	31
Bijlage 2	Flyer Feyenoord	32
Bijlage 3	Plattegrond Amsterdam Arena	33

1 Inleiding

Van de grote voetbalclubs is Ajax, met het bezoek aan de wedstrijd Ajax – Feyenoord op 28 augustus 2005, de laatste die door het Auditteam in het kader van de wedstrijdbezoeken bezocht is. Per seizoen legt het Auditteam vier van dergelijke bezoeken af. Uiteraard heeft bij de keuze van deze wedstrijd meegespeeld dat door de incidenten rond de wedstrijd Feyenoord-Ajax het afgelopen seizoen, de spanning rond deze wedstrijd – die altijd al hoog is – hoger was dan normaal.

Naast de gebruikelijke aandachtspunten als de veiligheidsorganisatie bij beide betrokken clubs, de inzet van de politie, het supportersvervoer, de kaartverkoop, de handhaving van stadionverboden en het optreden tegen kwetsende spreekkoren, heeft het Auditteam bij dit wedstrijdbezoek vanzelfsprekend specifiek gekeken naar de voorbereiding en uitvoering op een aantal aspecten die eerder problematisch zijn gebleken. Zo is in het bijzonder gelet op de voorbereiding van maatregelen volgend op een eventueel staken van de wedstrijd en het niet toelaten en vervolgens terugsturen van de uitsupporters. Ook het verbindingenschema van alle betrokken operationele (keten)partners is getoetst.

In deze rapportage wordt achtereenvolgens verslag gedaan van de observaties van het Auditteam ten aanzien van de voorbereiding (hoofdstuk 2) en de uitvoering (hoofdstuk 3) van de veiligheidsmaatregelen rondom de wedstrijd. In hoofdstuk 4 worden tenslotte op basis van deze observaties een aantal conclusies getrokken en enkele aanbevelingen gedaan.

2 Voorbereiding

2.1 Risico-indeling

De wedstrijd is geclassificeerd als een risico-C wedstrijd en er is een verplichte treincombi. Wedstrijden tussen Ajax en Feyenoord zijn vanwege de rivaliteit tussen de supportersgroepen altijd beladen. Door de incidenten rondom de wedstrijd Feyenoord – Ajax op 17 april 2005 heeft de wedstrijd zowel voor de supporters als voor betrokkenen bij de organisatie en de autoriteiten een extra lading gekregen. Dit is in de voorbereiding goed te merken.

2.2 Vooroverleggen

In de voorbereiding op de wedstrijd hebben in verschillende settings diverse vooroverleggen plaatsgevonden. Ten eerste was er anderhalve maand voor de wedstrijd een breed vooroverleg zoals genoemd in het Handboek Veiligheid van de KNVB (artikel 9). Hierbij waren vrijwel alle betrokken organisaties aanwezig. Daarnaast vindt er in de Amsterdam ArenA wekelijks een overleg plaats tussen de partners van de ArenA (onder andere Ajax, ArenA, stadsdeel, politie, brandweer, GG&GD). In het overleg voorafgaand aan de wedstrijd is deze wedstrijd uitgebreid aan de orde gekomen. In de week voorafgaand aan de wedstrijd is er ook zowel bij de Spoorwegpolitie KLPD als bij de politie Amsterdam-Amstelland een voorbereidend overleg geweest. Hierbij waren in beide gevallen alle commandanten van de eigen betrokken diensten/afdelingen aanwezig, evenals vertegenwoordigers van eigen ondersteunende diensten. Daarnaast waren mensen van andere organisaties als toehoorder uitgenodigd.

In vergadering van de Amsterdamse driehoek in de week voor de wedstrijd zijn afspraken gemaakt over de opstelling van de autoriteiten ten aanzien van de wedstrijd. Tenslotte is er, naar aanleiding van de ongeregelde heden bij Feyenoord – Ajax op 17 april 2005 en de rapportage van het Auditteam hierover (met name aanbeveling 12), contact geweest tussen de bestuursdiensten in Amsterdam en Rotterdam, hetgeen heeft geresulteerd in een afspraak tussen de twee burgemeesters, de twee clubs en de KNVB, die enkele dagen voor de wedstrijd naar buiten is gebracht, inhoudende dat indien zich ongeregelde heden zullen voordoen de supporters gedurende vijf jaren geen uitwedstrijden bij de andere club mogen bijwonen.

2.2.1 Breed vooroverleg

Op 11 juli 2005 vond in Amsterdam een breed vooroverleg plaats. Daarbij waren vertegenwoordigers aanwezig van:

- beide BVO's (onder andere de veiligheidscoördinatoren);
- beveiligingsbedrijf Feyenoord;
- gemeente Amsterdam;
- Openbaar Ministerie Amsterdam (voetbalofficier);
- supportersverenigingen van beide clubs;
- politie Amsterdam en Rotterdam (de voetbaleenheden);
- dienst Spoorwegpolitie KLPD Units Amsterdam en Rotterdam;

- NS Chartertrains;
- Amsterdam ArenA.

Tijdens dit overleg zijn afspraken gemaakt of bevestigd over onder andere kaartverkoop, supportersvervoer, foullering, inzet stewards en te nemen veiligheidsmaatregelen.

Kaartverkoop

De wedstrijd is alleen toegankelijk voor Ajax supporters met een seizoenkaart of een Club Card. Per Club Card kan één toegangskaart worden gekocht en seizoenkaarthouders kunnen geen kaarten bijkopen. De voorverkoop loopt via Ticketbox en interne registratie. Er vindt op de wedstrijddag geen stadionverkoop plaats. Er geldt een legitimatieplicht om te kunnen controleren op stadionverboden.

In het bezoekersvak is plaats voor 1600 supporters. Zoals gebruikelijk zijn deze kaarten door Feyenoord verkocht via Ticketbox. Deze zijn alleen verkrijgbaar voor uitkaarthouders met een zogeheten Diamond, Gold of Silver Card, die persoonsgebonden is. Per kaart kan één omwisselbiljet worden aangeschaft, dat op de wedstrijddag bij binnenkomst in het stadion in Rotterdam wordt omgeruild voor een toegangskaart.

Supportersvervoer

Feyenoord supporters zijn verplicht gebruik te maken van de treincombi, die Feyenoord organiseert via NS Chartertrains. De supporters zullen van halte Rotterdam Stadion in twee treinen met elk maximaal 800 personen vertrekken naar halte Amsterdam Arena. Verder is afgesproken dat de eerste trein voor het einde van de wedstrijd klaar moet staan op halte Arena en dat de supporters na afloop van de wedstrijd enige tijd in het vak zullen worden opgehouden door de stewards van Feyenoord.

Foullering

De Feyenoord supporters zullen voor vertrek uit Rotterdam worden gefouilleerd door de stewards van Feyenoord. Als deze foullering, naar oordeel van de Rotterdamse politie, goed verloopt en er zich tijdens de reis geen ongeregelheden voordoen zal er in Amsterdam niet nogmaals worden gefouilleerd en zal er ook geen kaartcontrole meer plaatsvinden. Hierover houden de coördinatoren van de supporterbegeleiders van de Rotterdamse en Amsterdamse politie contact.

Inzet stewards

Feyenoord stuurt minimaal 4 stewards per 100 supporters mee (dit is overeenkomstig de norm zoals geformuleerd in artikel 24 van het Handboek Veiligheid van de KNVB). Een klein aantal stewards komt vooruit en zal worden ingezet bij de opvang van de aankomende Feyenoordsupporters.

Overige veiligheidsmaatregelen

Om visueel contact tussen supportersgroepen te voorkomen zullen wanden die het uitvak scheiden van de andere vakken worden voorzien van een niet doorzichtige verf en zal rond de ingang naar het bezoekersvak extra hekwerk worden geplaatst. Ook wordt rond het bezoekersvak een net gespannen, om Feyenoord supporters te beletten voorwerpen op het veld te gooien.

De vakken naast het bezoekersvak zullen niet helemaal worden verkocht, zodat aan de ene kant een half vak en aan de andere kant twee rijen stoelen vrij blijven. Aan de buitenzijde van het uitvak zullen stewards van Ajax worden geplaatst om de buffer vrij te houden en te voorkomen dat de verf door supporters wordt verwijderd.

Verder wordt afgesproken dat:

- de sectorscheidingen in het hele stadion zullen gecontroleerd worden gesloten;
- in het stadion een alcoholverbod geldt;
- de spelers van Feyenoord aan zullen komen in een neutrale bus;
- de veiligheidscoördinator van Feyenoord zich tijdens de wedstrijd zal vervoegen bij de veiligheidscoördinator van Ajax, en
- er anderhalf uur voor de wedstrijd een overleg zal plaatsvinden tussen het arbitrale kwartet en vertegenwoordigers van Ajax, Feyenoord en de gemeente Amsterdam om de procedure rondom spreekkoren door te nemen.

2.2.2 Vooroverleg spoorwegpolitie

Enkele dagen voor de wedstrijd vindt in Utrecht een vooroverleg plaats met de betrokken commandanten en vertegenwoordigers van ondersteunende diensten van de spoorwegpolitie. Hierbij zijn ook de commandant van de supportersbegeleiders van de Rotterdamse politie, iemand van NS Chartertrains en de veiligheidscoördinator van Feyenoord aanwezig.

Tijdens dit overleg worden door middel van een powerpoint-presentatie de belangrijkste punten met betrekking tot de wedstrijd doorgenomen. Het gaat daarbij over de inzet van de mensen in de treinen en de opstelling op de haltes, de belangrijkste knelpunten bij de reis, de te verwachten risico's, het verbindingsschema, de communicatie met regiokorpsen (ook die van de gebieden waardoor de trein rijdt) en de briefing op de wedstrijddag. Ook komt het draaiboek aan de orde. Naar aanleiding van de problemen bij de wedstrijd Feyenoord – Ajax in april 2005 heeft de spoorwegpolitie besloten nu te gaan werken met één gezamenlijk draaiboek voor de verschillende betrokken units. Die leverden elk hun informatie aan, waarna dit door de landelijke portefeuillehouder voetbalzaken van de spoorwegpolitie is samengevoegd tot één document.

2.2.3 Vooroverleg politie Amsterdam

Eveneens in de week voor de wedstrijd komen alle betrokken commandanten van de Amsterdamse politie bijeen. Hierbij zijn tevens vertegenwoordigers van ondersteunende diensten, de algemeen commandant van de spoorwegpolitie voor deze operatie, de korpschef en een journalist van het Parool¹ aanwezig.

In dit overleg worden de belangrijkste risico's met betrekking tot deze operatie besproken, evenals de inzet en opstelling van de verschillende onderdelen van de Amsterdamse politie.

Noot 1 Deze journalist heeft de inzet van de Amsterdamse politie rondom de wedstrijd gevolgd, en hierover een aantal artikelen gepubliceerd. Zie Het Parool d.d. 27 en 29 augustus 2005.

De algemeen commandant geeft nadrukkelijk aan dat het beleid in deze operatie strak en kort is, al voegt de korpschef daar later aan toe dat iedereen wel zijn hersens moet blijven gebruiken.

2.2.4 Voorbereiding Driehoek

De Amsterdamse Driehoek heeft in haar wekelijkse overleg de maandag voor de wedstrijd de uitgangspunten van het beleid bevestigd. Er is besproken welke maatregelen kunnen worden genomen bij ongeregeldheden, waarbij specifiek is ingegaan op een mogelijke confrontatie tussen supporters de avond voor de wedstrijd. Verder is afgesproken dat de driehoek op de wedstriiddag in eerste instantie samenkomt op het stadhuis en niet in het stadion.

2.2.5 'Burgemeestersafpraak'

Naar aanleiding van de ongeregeldheden rondom de wedstrijd Feyenoord – Ajax op 17 april 2005 en het onderzoek hiernaar van het Auditteam is er een overleg tot stand gekomen tussen de burgemeesters van Amsterdam en Rotterdam, de voorzitters van Ajax en Feyenoord en de KNVB. Dit resulteert op 11 augustus 2005 in een afspraak, die enkele dagen voor de wedstrijd Ajax – Feyenoord bekend wordt gemaakt. Deze afspraak houdt in dat wanneer zich nogmaals ongeregeldheden voordoen door toedoen van supporters er vijf jaar lang geen supporters van de uit spelende club meer mee mogen naar de wedstrijden tussen de twee clubs. Het is uiteraard moeilijk te beoordelen in hoeverre de bekendmaking van deze maatregel invloed heeft op het gedrag van de supporters. Feit is dat het rustig is gebleven en de supporters zich goed hebben gedragen.

2.3 Veiligheidsorganisatie

Inzet politie

De politie Amsterdam zet onder andere 3 pelotons ME, 2 groepen ruiters, 2 groepen honden, 1 peloton aanhoudingseenheden (bestaande uit vier groepen), 15 supportersbegeleiders en 6 motorrijders in. Ook worden een nieuw videovoertuig dat geleend is van de politie Utrecht, een mobiel videoteam en een videoteam gekoppeld aan een groep aanhoudingseenheid ingezet.

Schema Inzet politie Amsterdam bij competitiewedstrijden Ajax - Feyenoord

2003-2004		2004-2005		2005-2006	
personen	msuren	personen	msuren	personen	msuren
251	1750	264	1868	234	1924

Bovenstaand schema geeft inzicht in de ontwikkeling van de inzet van de Amsterdamse politie rondom de wedstrijd Ajax – Feyenoord. Hoewel het aantal personen deze keer lager is dan de afgelopen keren laat het aantal msuren juist een lichte stijging zien (3% ten opzichte van het voorgaande jaar en 10% ten opzichte van het seizoen 2003-2004). Dit wordt onder andere veroorzaakt door het feit dat de politie er gezien de druk die op de wedstrijd staat voor kiest het zekere voor het onzekere te nemen. Zo is een aan-

tal eenheden vroeger operationeel dan gebruikelijk.

De politie Rotterdam zet 14 supporterbegeleiders in, die meegaan in de treinen en het uitvak.

De politie Amsterdam zet tevens een helikopter in, die de treinen ongeveer vanaf Breukelen zal volgen. De beelden van de helikopter worden ook doorgezonden naar de meldkamer van de KLPD in Driebergen, waar de algemeen commandant van de spoorwegpolitie zit.

Inzet spoorwegpolitie

De spoorwegpolitie Rotterdam zet zes flexteams in. Op elk van de twee supporterstreinen rijden twee flexteams mee en daarnaast zijn er twee mobiele flexploegen ingezet langs de route van de trein. Zij staan op de stations van Gouda en Abcoude en kunnen zo als eerste ter plekke zijn als een trein stil komt te staan en het tot ordeverstoringen zou komen. Hun eerste opdracht is dan het afzetten van het gebied rondom de trein. Als de trein zonder problemen gepasseerd is begeven zij zich naar de halte Arena om de daar aanwezige eenheden te ondersteunen.

De spoorwegpolitie Amsterdam zet een half flexteam in voor de opvang van aankomende supporters uit Rotterdam.

Alle teams hebben een hondengeleider bij zich.

Per trein is er één treincommandant, terwijl er op beide haltes een locatiecommandant is. Overigens is de locatiecommandant van de halte Rotterdam Stadion tevens treincommandant van de tweede trein heen en de eerste terug. Zij staan allen in contact met de algemeen commandant van de spoorwegpolitie, die zich bevindt in de meldkamer van de KLPD in Driebergen. Deze laatste heeft tevens contact met de algemeen commandanten van de regiokorpsen Amsterdam en Rotterdam en Prorail. Hierover zijn duidelijke afspraken gemaakt en er is sprake van directe lijnen. In principe communiceren de trein- en flexcommandanten alleen via de AC van de spoorwegpolitie, maar het is desgewenst mogelijk dat zij toegang krijgen tot het netwerk van de regiopolitie.

Afstemming tussen verschillende politieonderdelen

In het draaiboek van de spoorwegpolitie wordt vrij uitgebreid stilgestaan bij de afstemming met de regiokorpsen. In het draaiboek van de politie Amsterdam wordt ook kort aandacht besteed aan de inzet van de spoorwegpolitie (vermelding telefoonnummer algemeen commandant en feit dat zij bij calamiteit directe lijn heeft met algemeen commandant van de politie Amsterdam). Bovendien was de algemeen commandant van de spoorwegpolitie aanwezig bij het vooroverleg van de politie Amsterdam. Bij de voorbespreking van de spoorwegpolitie was op zijn beurt een vertegenwoordiger van de Rotterdamse politie aanwezig.

Openbaar ministerie

Voorafgaand aan eventuele grootschalige arrestaties vindt overleg plaats tussen de politie en de 'voetbalofficier'. Ook bij individuele aanhoudingen kan het zijn dat vooraf afspraken worden gemaakt. Zo spreken politie en voetbalofficier in de voorbereiding op de wedstrijd af dat personen die nog worden gezocht naar aanleiding van ongeregelde heden tijdens de wedstrijd om de Johan Cruijffschaal, enkele weken eerder, op de wedstrijddag kunnen worden aangehouden.

Tijdens de wedstrijd is, naast de hierboven genoemde officieren die vertegenwoordigd zijn in de 'grote' en de 'voetbaldriehoek', een zogeheten 'hopper' (parketsecretaris) actief. Hij zit op het dichtstbijzijnde politiebureau. Bij eventuele arrestaties vindt overleg plaats tussen de voetbalofficier en de hopper over de verdeling en afdoening van de zaken.

Veiligheidsorganisatie clubs

Zowel Ajax als Feyenoord beschikken over een behoorlijk goed functionerende veiligheidsorganisatie, waarmee zij in staat zijn de inmiddels uitgebreide taken die zij hebben binnen het stadion en bij het supportersvervoer uit te voeren.

De opleiding van de stewards wordt door de clubs zelf verzorgd. Feyenoord heeft aangegeven daarbij te voldoen aan voorschriften van de KNVB in Richtlijnen licentie-eisen. Bovendien werkt men grotendeels met gediplomeerde beveiligers; men spreekt dan ook liever over beveiligers dan over stewards. Een deel van hen wordt ingehuurd bij een extern beveiligingsbedrijf, terwijl de eigen stewards zijn verbonden aan het beveiligingsbedrijf van De Kuip.

Net als Feyenoord werkt ook Ajax alleen met betaalde krachten die door henzelf zijn opgeleid, eveneens geheel in overeenstemming met de richtlijnen van de KNVB. Een deel van deze mensen is tevens gediplomeerd als beveiligers; deze mensen worden vooral ingezet als stadionbeveiligers.

Schema Inzet verschillende veiligheidsorganisaties rondom wedstrijd

Ajax	Feyenoord	Politie Amsterdam	Politie Rotterdam	Spoorwegpolitie
448	80	234	14	66

Getallen verwijzen naar totaal aantal ingezette personen. Mogelijk zijn niet alle personen gedurende de hele operatie actief geweest.

Uit het bovenstaande schema blijkt de personele inzet van de diverse veiligheidsorganisaties rondom de wedstrijd. Zo zet Ajax voor deze wedstrijd ongeveer 380 stewards en 68 stadionbeveiligers in. Dit aantal is gelijk aan de inzet bij dezelfde wedstrijd in de afgelopen jaren en ook aan de inzet bij andere thuiswedstrijden van Ajax (dat ten aanzien van het aantal stewards en stadionbeveiligers geen onderscheid maakt tussen wedstrijden met een hoger of lager risico). Feyenoord neemt zo'n 80 stewards mee voor de begeleiding van de supporters in de treinen en in het uitvak. Zes van hen komen op eigen gelegenheid vooruit naar het stadion om de aankomst van de supporters voor te bereiden, de anderen gaan allemaal mee in de trein. De inzet van stewards bij Feyenoord is ongeveer gelijk aan die in voorgaande jaren en bij uitwedstrijden met een vergelijkbaar risico.

2.4 Specifieke punten van aandacht in voorbereiding

Twee keer fouilleren

In het vooroverleg is de afspraak gemaakt dat bij een goed verloop van de fouillering in Rotterdam, de Feyenoord supporters in Amsterdam niet opnieuw gefouilleerd zullen worden (zie paragraaf 2.2.1). In de week voor de wedstrijd wordt echter bekend dat onderdeel van de afspraak tussen burgemeesters, clubs en KNVB (zie paragraaf 2.2.5) is dat er hoe dan ook een tweede keer gefouilleerd moet worden.

Deze dubbele afspraak leidt in de dagen voor de wedstrijd tot de nodige onduidelijkheid. Waar de beide clubs (bij monde van de veiligheidscoördinatoren) aangegeven vast te houden aan de oorspronkelijke afspraak uit het vooroverleg (hoewel Feyenoord voor alle zekerheid wel naar de supporters communiceert dat er twee keer zal worden gefouilleerd), stelt de gemeente Amsterdam dat de nieuwe afspraak geldt en moet worden uitgevoerd. De politie Amsterdam lijkt hier een beetje tussenin te zitten. In elk geval heeft zij Ajax wel om uitleg gevraagd, maar lijkt niet al te veel druk op Ajax uit te oefenen.

Daar komt nog bij dat de tijd tussen de aankomst van de twee treinen (14 minuten) erg kort is. In principe is het zo dat de mensen uit de tweede trein deze pas mogen verlaten als de mensen uit de eerste trein in het vak zitten. Dat is echter volgens alle betrokkenen onhaalbaar, wanneer er ook nog moet worden gefouilleerd.

Palestijnse shirts

In de week voor de wedstrijd duikt het gerucht op dat een deel van de Feyenoord supporters van plan is om bij de wedstrijd shirts van het Palestijns nationaal team aan te doen. Dit gerucht wordt bevestigd door het feit dat deze op een door Feyenoord supporters gebruikte website worden aangeboden. Ajax geeft daarop aan dat deze shirts op grond van de huisregels niet zullen worden toegelaten en Feyenoord maakt naar haar supporters ook duidelijk dat dit niet zal worden geaccepteerd (daarbij wordt in het algemeen de regel gehanteerd dat alleen uitingen die aan de eigen club gerelateerd zijn, zijn toegestaan – dit is in de communicatie naar de eigen supporters nogmaals benadrukt). Wanneer deze shirts bij fouillering worden aangetroffen zullen deze moeten worden afgegeven, anders zal de persoon niet worden doorgelaten. Het bevoegd gezag in Amsterdam stelt zich op het standpunt dat er strafrechtelijk niet op te treden valt tegen de Palestijnse shirts. Een optreden hiertegen zou dus moeten plaatsvinden op basis van de huisregels van de clubs. Vanuit de politie Amsterdam komen signalen dat men van mening is dat de shirts zonder meer moeten worden ingenomen. In het draaiboek van de Rotterdamse politie staat:

"De burgemeester van Amsterdam heeft de volgende uitspraak gedaan: Feyenoord supporters met Palestijnse uitingen kunnen als provocerend worden aangemerkt. Derhalve kan een individu of persoon worden aangehouden dan wel bij massale aanwezigheid kan besloten worden een trein terug te sturen."

In het draaiboek van Feyenoord is men nog stilliger door te stellen dat de hele trein zal worden teruggestuurd als daarin ook maar één Palestijns shirt wordt aangetroffen.

Overigens geeft Ajax in de voorbereiding desgevraagd aan niet te zullen optreden tegen bijvoorbeeld Israëlsche vlaggen (hoewel men er in het algemeen wel naar streeft de aanwezigheid daarvan terug te dringen). Dit wordt verantwoord door te stellen dat de aan joden gerelateerde uitingen bij alle wedstrijden door Ajax supporters worden meegedragen, terwijl de Palestijnse shirts (of in het verleden ook wel vlaggen) alleen bij wedstrijden tegen Ajax opduiken, zodat de eerste uitingen niet en de tweede wel als provocatief kunnen worden gezien.

2.5 Documenten

Voor de wedstrijd zijn de volgende documenten beschikbaar:

- draaiboeken:
 - Ajax
 - Feyenoord
 - spoorwegpolitie (met verbindingsschema)
 - politie Amsterdam-Amstelland (met verbindingsschema)
 - politie Rotterdam-Rijnmond
 - NS Chartertrains
- verslag vooroverleg;
- powerpointpresentatie commandantenoverleg politie (met onder andere plattegronden met opstelling van verschillende eenheden);
- flyer Feyenoord die verspreid is onder supporters;
- overeenkomst voor vervoer tussen Feyenoord en NS Chartertrains;
- APV gemeente Amsterdam;
- convenant betaald voetbal gemeente Amsterdam.

3 Wedstrijddag (waarnemingen wedstrijdbezoek)

3.1 Rolverdeling leden Auditteam en DSP-groep

Bij de wedstrijd zijn drie leden van het Auditteam aanwezig: Margo Vliegenthart, Cees Bakker en Cees Ottevanger. Ook wonen twee ondersteuners van DSP-groep de wedstrijd bij: Stephan Steinmetz en Joram Pach. Zij richten zich elk op een ander onderdeel van de veiligheidsorganisatie rondom de wedstrijd:

- Mevrouw Vliegenthart is aanwezig bij het driehoeksoverleg de ochtend voor de wedstrijd. Vervolgens gaat zij met de korpschef mee naar de commandoruimte in het stadion, om tegen het einde van de wedstrijd weer terug te keren naar het stadhuis voor het afsluitende overleg van de driehoek.
- De heer Bakker volgt de Amsterdamse politie. Hij begint de dag bij de laatste briefing van de algemeen commandant. Vervolgens gaat hij naar de briefing van de aanhoudingseenheden en ME en daarna naar de commandoruimte in het stadion. De politie Amsterdam heeft hem een liaison toegewezen.
- De heer Ottevanger loopt mee met de spoorwegpolitie Amsterdam. Hij is in de ochtend aanwezig bij de briefing van het flexteam op het bureau op Amsterdam Centraal, waarna hij met hen meegaat naar de halte Arena. Daar volgt hij de aankomst en later weer het vertrek van de Feyenoord supporters.
- De heer Steinmetz volgt de veiligheidsorganisatie van Ajax. Hij loopt in eerste instantie mee met de veiligheidscoördinator van Ajax, woont de briefing van de hoofdstewards en van de stewards bij en is aanwezig bij het overleg met het arbitraal kwartet. Vervolgens is hij bij het fouilleren van de Ajax supporters en tijdens de wedstrijd in het stadion.
- De heer Pach gaat mee met de Feyenoord supporters. 's Ochtends woont hij de briefing van de stewards in de Rotterdamse Kuip bij, is aanwezig bij de fouillering van de binnenkomende supporters en gaat met de spoorwegpolitie Rotterdam mee in een supporterstrein. In de ArenA gaat hij met de supportersbegeleiders van de Rotterdamse politie mee het uitvak in, om tenslotte weer met de trein mee terug te gaan.

3.2 De avond en de dagen van te voren

De Amsterdamse politie houdt rekening met mogelijke ongeregelheden de avond voor de wedstrijd. Vanaf 18.00 uur die avond zijn de supporterbegeleiders op de been en gaan naar de plekken waar groepen Ajax supporters zich ophouden. Op die manier probeert men een goed inzicht te krijgen in wat er leeft binnen de groep om op tijd te kunnen ingrijpen bij ongeregelheden. Binnen de driehoek zijn afspraken gemaakt om waar nodig adequaat te kunnen optreden bij incidenten ruim voor de wedstrijd.

Uiteindelijk doen zich op de avond voor de wedstrijd geen grote incidenten voor. Er is wel een anonieme melding dat er Feyenoord supporters onderweg zouden zijn naar Amsterdam, maar die worden niet aangetroffen. Tijdens een laatste schouw van het stadion worden diverse voorwerpen aangetroffen, waaronder vuurwerk en een ijzeren staaf. Tenslotte worden in het

hotel in Noordwijk waar de Ajax-spelers verblijven pamfletten aangetroffen met de tekst " Hamas, hamas, alle joden aan het gas". Hiervan wordt door Ajax aangifte gedaan, waarna de lokale politie onderzoek verricht.

Ook in Rotterdam doen zich de avond voor de wedstrijd geen noemenswaardige incidenten voor. Wel brandt enkele dagen eerder een auto uit met daarin een lid van de fanatieke Feyenoord-aanhang. Dit betreft naar alle waarschijnlijkheid een afrekening in het criminele circuit, die niets te maken heeft met de wedstrijd, maar het valt niet uit te sluiten dat dit incident aanleiding zou kunnen geven tot provocaties over en weer.

3.3 Fouilleren, vervoer en gedrag Feyenoord supporters

Aankomst supporters bij stadion in Rotterdam en foullering

Vanaf ongeveer 8.15 uur komen de supporters in kleine groepjes bij het stadion aan. De sfeer is heel ontspannen, er wordt nog nauwelijks gezongen of gejoeld. De supporters moeten allemaal hun ticket en uitkaart laten zien, en krijgen vervolgens een toegangskaart voor het stadion. De uitkaart wordt gescand, waarbij de foto, die ook op de kaart staat, groot op het schermpje komt te staan. Desondanks wordt niet altijd nauwgezet gekeken of de foto ook klopt. Als het scanapparaat meldt dat er iets mis is met de uitkaart wordt er iemand bijgehaald, die dit vervolgens uitzoekt. Vervolgens worden de supporters gefouilleerd. De foullering gebeurt over het algemeen goed en grondig; petjes moeten af, tassen open en teksten op spandoeken worden gecontroleerd. De foullering is 100%.

De politie houdt toezicht bij het fouilleren, om te kunnen bepalen of dit goed gebeurt. Een enkele keer vragen zij iemand om een identificatiebewijs. Hoewel vooraf was aangekondigd dat dit mogelijk steekproefsgewijs zou gebeuren fouilleert de politie zelf niet. Verder maken de politieagenten zo nu en dan een praatje met supporters; de sfeer is allerhartelijkst.

Bij de foullering wordt extra gelet op de Palestijnse shirts. Ontdekte shirts moeten worden ingeleverd (en kunnen na terugkomst weer worden opgehaald). Dit alles levert geen problemen op en gaat in een gemoedelijke sfeer (zoals een supporter zegt nadat hij zijn shirt heeft ingeleverd: "Het was in elk geval het proberen waard.") Een paar keer kijkt de politie onder shirts om te kijken of daar geen Palestijns shirt is verborgen.

Na binnenkomst lopen de supporters in de richting van de treinen. Bij een hek worden 800 mensen afgeteld voor de eerste trein. Dit gebeurt met een handteller; een enigszins onnauwkeurige methode, blijkt later, als er zo'n 20 tot 30 supporters teveel in de eerste trein zitten. Dit alles wordt uitgevoerd door stewards van Feyenoord, onder toezicht van enkele politieagenten. Vervolgens wacht men nog een tijdje met het doorlaten van de tweede groep supporters, om interactie tussen de supporters in de eerste en de tweede trein en eventueel geloop tussen de twee treinen zo veel mogelijk te voorkomen.

Ook het vullen van de tweede trein verloopt ordelijk.

Om 10.15 vertrekt, precies op tijd, de eerste trein. Eveneens volgens schema rijdt 14 minuten later de tweede trein weg.

Drie- (of vier-)eenheid

Voorin de trein – op het eerste balkon, direct achter de cabine van de machinist – staat de zogeheten drie-eenheid: de treincommandant, iemand van NS Chartertrains en de hoofdsteward. In de praktijk hoort hier ook de een commandant van de voetbaleenheid van de politie Rotterdam bij, zodat gesproken kan worden van een vier-eenheid. Als daartoe aanleiding is gaat de deur van de cabine open, zodat er overlegd kan worden tussen de machinist en de treincommandant.

De leden van de vier-eenheid communiceren elk met de mensen van hun eigen organisatie en delen de informatie die dit oplevert. Zo zijn zij allemaal zo veel mogelijk op de hoogte en kunnen zij relevante informatie weer doorgeven aan hun eigen mensen. Dit verloopt prima en tot ieders tevredenheid.

Treinreis

De treinreis van Rotterdam naar Amsterdam verloopt rustig en zonder grote problemen. Een belangrijk uitgangspunt van de operatie is dat de treinen niet stil mogen komen te staan. In het verleden is gebleken dat supporters dan snel proberen de trein te verlaten, waarna een zeer moeilijk te beheersen situatie kan ontstaan. Om dit risico verder te beperken hebben de stewards zeer nadrukkelijk de opdracht om de balkons vrij te houden van supporters. Alle betrokkenen zijn volledig doordrongen van de opdracht om de treinen rijdende te houden. Hiertoe is een andere route uitgestippeld dan normaal en wordt zelfs deels over het linker spoor gereden. Dit betekent dat dit baanvak (dat gelegen is op het drukke traject tussen Amsterdam en Utrecht) gedurende enige tijd niet beschikbaar is voor regulier reizigersvervoer. Ook levert de machinist een belangrijke bijdrage. Hij kent de weg goed en past voortdurend het tempo aan, zodat de trein niet voor een rood sein komt te staan, of voor komt te liggen op het schema.

Tweede keer fouilleren

De fouillering in Rotterdam verloopt goed, ook naar oordeel van de commandant van de supportersbegeleiders van de Rotterdamse politie, die dit conform de afspraken tijdens de treinreis ook doorgeeft aan zijn Amsterdamse collega. De commandant van de Amsterdamse voetbaleenheid bespreekt de kwestie vervolgens in de commandoruimte van het stadion met zijn algemeen commandant. Die besluit vervolgens, mede gezien de tijd tussen de aankomst van de treinen, om niet nogmaals te fouilleren.

Aankomst bij Amsterdam ArenA

Op het perron bij de ArenA worden de supporters opgewacht door ME van de Amsterdamse politie en flexers van de spoorwegpolitie, die aan de uiteinden van het perron staan. Ook op weg naar de ingang van het stadion staan op diverse plekken ME-ers opgesteld. De samenwerking tussen ME en spoorwegpolitie verloopt soepel. Ruim voor de aankomst van de treinen wisselen de commandant van de ME en de locatiecommandant van de spoorwegpolitie mobilifoons uit. Dit is nodig omdat de politie Amsterdam nog niet werkt met C2000. Wanneer alle korpsen aangesloten zijn op C2000 is een dergelijke uitwisseling van verbindingsmiddelen niet meer aan de orde.

De flexers uit Rotterdam en de stewards van Feyenoord helpen mee om de supporters zo snel mogelijk uit de trein en in het stadion te krijgen. De stewards maken een gedegen en professionele indruk, terwijl ook de ME zich rustig, maar met groot gezag opstelt. De supporters lopen rustig naar binnen. Er wordt gezongen en gejoeld. In beperkte mate is dit gejoel kwetsend.

(“kankerjoden”) en nu en dan worden supporters die dit roepen gecorrigeerd door andere supporters. Er is – zoals afgesproken – geen enkele kaartcontrole of foullering meer. Behalve de supporterbegeleiders van de Rotterdamse politie gaan er – conform de uitgangspunten – geen politiemensen mee het stadion in.

De aankomst van de tweede trein verloopt ongeveer net zo en eveneens zeer ordelijk.

Als alle supporters in het stadion zitten hebben de mensen van de spoorwegpolitie een tijd lang niks te doen. Zij hoeven pas weer in actie te komen bij het vertrek van de Feyenoord supporters. Zij gebruiken deze tijd om een warme maaltijd te nuttigen, zodat zij bij een eventuele uitloop, bijvoorbeeld door rellen, langer op de been kunnen blijven.

Beschikbaarheid van de treinen

Vooraf is afgesproken dat één van de treinen tijdens de wedstrijd op de halte blijft staan en de andere op een nabijgelegen rangeerterrein wacht. De machinisten moeten bij hun trein blijven. Op deze manier zijn de treinen snel beschikbaar bij een eventueel vervroegd terugsturen van de supporters, bijvoorbeeld als de wedstrijd gestaakt zou worden. Deze afspraak is nagekomen.

Verder is vastgelegd dat NS Chartertrains bij een eventueel defect van een trein binnen één uur een nieuwe trein kan leveren. Ook kan het Amsterdamse vervoersbedrijf (GVB) binnen een half uur tot drie kwartier vijftien gelede bussen leveren voor alternatief vervoer.

In het uitvak

In het vak stellen de steward zich op aan de voorkant en zijkanten van het vak, zodat er ongeveer om de twee meter iemand staat. Tijdens de wedstrijd is hun blik voortdurend op de supporters (en dus niet op het veld) gericht. De supporterbegeleiders van de politie Rotterdam staan bij de twee ingangen.

De sfeer in het vak is gezellig. Dat geldt ook voor het contact tussen de supporters en de stewards en de mensen van de politie. Zij maken een praatje of een grapje met elkaar.

Op een gegeven moment ontstaat er enige onrust in het vak, als er toch een paar Palestijnse shirt in het vak opduiken. De stewards hebben de opdracht die in te nemen, en doen dat ook, maar de hoofdsteward informeert wel eerst even de politie daarover. De politie is eigenlijk niet zo gelukkig met de situatie en stelt dat als het innemen van de shirts een hoop rumoer geeft en het er maar een paar zijn men het maar gewoon moet laten zitten. Daarnaast zien de supporters dat er in de Ajax-vakken op diverse plekken grote davidssterren hangen. De Rotterdamse commandant belt met zijn Amsterdamse collega om de kwestie te bespreken; die legt het weer voor aan de AC. De hoofdsteward zegt toe dat hij eerst met de commandant zal overleggen voordat hij nog een keer ingrijpt.

Ten aanzien van de shirts stelt de AC dat het officiële beleid is dat de shirts moeten worden ingenomen als dat makkelijk te realiseren is, maar niet als dat leidt tot een veldslag.

Als tijdens de eerste helft twee keer een fakkel wordt ontstoken in het vak wordt in eerste instantie niet ingegrepen. Enkele stewards zorgen echter wel dat zij voor het einde van de eerste helft in de buurt zijn van de daders. In de rust worden de jongens vervolgens benaderd. Dit gaat heel rustig. Hun

uitkaarten worden ingenomen. Dit leidt tot enig rumoer in het vak, maar niet tot problemen. De politie stelt zich in deze afzijdig op, aangezien dit in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de stewards is.

Eveneens tijdens de rust is er even wat geschreeuw heen en weer met Ajax supporters in het vak ernaast, maar doordat de wand ondoorzichtig is gemaakt is de lol hier snel vanaf. In het Ajax-vak zorgen stewards ervoor dat de supporters niet bij de wand komen. De opstelling van de Feyenoord stewards maakt dit ook in het uitvak onmogelijk. Hierdoor wordt voorkomen dat er op de wand wordt getrommeld.

Ophoudprocedure

25 minuten voor het einde van de wedstrijd gaan de stewards die hiervoor zijn aangewezen naar de uitgangen, om deze af te sluiten. Dit doen zij simpelweg door er met een man of tien voor te gaan staan (de uitgangen zijn niet met een deur af te sluiten). Vanaf 15 minuten voor het einde mag niemand er meer door. Dit leidt wel tot een aantal boze reacties van supporters die er toch uit willen, maar niet tot agressie. De stewards leggen rustig uit de supporters er niet meer door mogen en dit wordt uiteindelijk geaccepteerd. De politie heeft geen functie bij de ophoudprocedure, al houden zij natuurlijk wel een oogje in het zeil. Vlak voor het einde van de wedstrijd begeven zij zich naar de omloop.

Waar de ophoudprocedure in het verleden door de ME werd uitgevoerd en dit in veel gevallen tot ongeregelheden leidde, verloopt dit nu zonder noemenswaardige problemen.

Vooraf was afgesproken dat wanneer de stewards de supporters niet in het vak zouden kunnen houden zij de supporters door zouden laten, waarna deze bij de opgang naar het perron zouden worden tegengehouden door de ME, die daar dan ook in grote getale aanwezig is. Hiervoor is gekozen om de stewards niet in gevaar te brengen en omdat de ME dan niet onderaan een trap, met de supporters boven zich, zou staan.

Wel worden de supporters langer in het vak gehouden dan gepland. Dit gebeurt onder andere omdat de Amsterdamse politie, die volgens afspraak de stewards toestemming moet geven om de supporters door te laten, eerst alle Ajax supporters uit de buurt van de looproute naar de treinen wil hebben. Ook speelt het feit dat er vlak voor het einde van de wedstrijd een melding komt van een technisch probleem met de gereedstaande trein een rol. Alle betrokkenen worden over het defect geïnformeerd, maar tot ieders opluchting kan het mankement na zo'n twintig minuten door een snel ter plaatse geroepen technicus worden verholpen

Een ander klein probleem, dat overigens snel weer werd opgelost, doet zich voor als enige tijd na de wedstrijd – terwijl de Feyenoord supporters nog in het vak zitten – de spelers van Feyenoord nog weer even het veld op komen. Omdat men vreest dat dit tot verdere vertraging in het vertrek zal leiden wordt hen door de beveiliging vrij snel verzocht het veld weer te verlaten, wat zij ook meteen doen.

Vertrek uit Amsterdam

Ook het vertrek uit de Amsterdam ArenA verloopt ordelijk. Langs de route naar de treinen staat veel ME en flexploegen. Waar zij samen staan (op het perron) is de samenwerking goed. Bij de treinen staat een deel van de stewards al klaar.

Doordat de supporters vrij lang in het vak worden vastgehouden vertrekt de eerste trein bijna twintig minuten later dan gepland. Ook de tweede trein vertrekt te laat. Overigens was hiervoor tijdens het vooroverleg bij de spoorwegpolitie al gewaarschuwd. De mensen van de NS vinden de vertraging erg vervelend, omdat er nu weer een nieuw pad moet worden uitgezet voor de treinen, hetgeen kan leiden tot vertragingen in het reguliere vervoer. Een vertegenwoordiger van NS die op het perron aanwezig is geeft aan dat daardoor de garantie dat de treinen niet stil komen te staan komt te vervallen. Toch doet men er alles aan om ervoor te zorgen dat de trein onderweg niet tot stilstand komt. Er is gedurende de hele reis overleg tussen de machinist, de man van NS Chartertrains en de treincommandant, die weer contact heeft met de AC in Driebergen, die weer contact kan leggen met de Prorail. Dit contact en het attente handelen van de machinist leiden ertoe dat de treinen inderdaad zonder te stoppen Rotterdam kunnen bereiken.

Doordat er wat teveel mensen in de eerste trein terecht zijn gekomen zitten er bij het vertrek ook supporters op de balkons. De stewards krijgen de opdracht er alles aan te doen deze mensen toch in de coupés plaats te laten nemen, maar als dat niet lukt besluit de treincommandant dat de supporters op de balkons worden gedoogd, zolang ze maar niet bij de deuren staan.

Als de trein in Rotterdam is aangekomen stappen de supporters rustig uit en lopen snel en zonder problemen weg. Even later komt de tweede trein aan, ook zonder problemen.

3.4 De veiligheidsorganisatie aan Amsterdamse zijde

Driehoek

Op de ochtend van de wedstrijd komt de driehoek om 11 uur bijeen in het beleidscentrum op het stadhuis. Er is bewust voor gekozen dat de driehoek niet in het stadion aanwezig is, omdat men rekening houdt met de mogelijkheid van ernstige ongeregelde heden en van mening is dat het dan beter is dat om op enige afstand beleidsbeslissingen te kunnen nemen. Naast de actuele stand van zaken (het was overigens zeer rustig) neemt men de procedure rondom spreekkoren door. Daarbij lijkt men voorbij te gaan aan de betekenis van het overleg met het arbitraal kwartet in het kader van de procedure rond spreekkoren voorafgaand aan de wedstrijd.

Vastgesteld kan worden dat er goede afspraken gemaakt zijn over de communicatie met de spoorwegpolitie, waardoor de driehoek onder andere steeds op de hoogte wordt gehouden van de sfeer in de treinen uit Rotterdam.

Als alles rustig blijft gaat de korpschef in de loop van de eerste helft alsnog naar het stadion, waar hij zich in de commandoruimte voervoegt. De burgemeester blijft tijdens de wedstrijd in (de buurt van) het beleidcentrum. Twintig minuten voor het einde van de wedstrijd is iedereen weer in het beleidcentrum. Men volgt gezamenlijk het vertrek van de supporters en er vindt een korte evaluatie plaats.

Naast de 'grote driehoek' bestaat er de 'voetbaldriehoek', die in eerste instantie belast is met beleidsbeslissingen in voetbalgerelateerde zaken. Deze wordt gevormd door het hoofd van de dienst Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente, de voetbalofficier van justitie en de chef van district 3 van

de regiopolitie. De eerste twee hebben zich in dit geval laten vervangen door collega's. De voetbaldriehoek bevindt zich tijdens de wedstrijd in de commandoruimte in het stadion.

De verantwoordelijkheid tijdens en rondom de wedstrijd ligt bij de algemeen commandant, die zich in de commandoruimte van het stadion bevindt. Er is vooraf wel rekening gehouden met de mogelijkheid van een opschaling naar de grote driehoek, maar daartoe is gezien de rustige situatie geen enkele aanleiding. Wel worden de aanwezigen in het beleidscentrum in het stadhuis met enige regelmaat op de hoogte gehouden van de stand van zaken.

Veiligheidsorganisatie Ajax

Op de ochtend van de wedstrijd vindt eerst een briefing plaats van de 18 hoofdstewards. Met behulp van een powerpoint-presentatie worden de belangrijkste punten nauwgezet doorgenomen. In het bijzonder wordt ingegaan op het vrijhouden van de scheidingswand tussen het uitvak en de omliggende vakken. Ook wordt de foullering en legitimatiecontrole uitgebreid belicht, waarbij wordt stilgestaan bij de verschillende regimes die gelden voor de verschillende ingangen. De briefing is vooral bedoeld om iedereen scherp te krijgen, want de hoofdstewards hebben deze informatie vooraf ook al op papier gehad. De stewards stellen zich professioneel op, stellen nog enkele vragen en zijn zich duidelijk bewust van hun verantwoordelijkheid.

Vervolgens brieven de hoofdstewards elk apart hun eigen teams van stewards. Dit getrappt brieven gebeurt in de vakken zelf. Deze briefing ter plekke verloopt een stuk rommeliger dan de centrale briefing van de hoofdstewards. Toch lukt het de hoofdsteward om ze bij de les te krijgen en extra aandacht te vragen voor zowel vuurwerk, spreekkoren als het voldoende bemensen van de lexaanwanden tijdens de wedstrijd. Ook worden de posities die ze in moeten nemen om overzicht te bewaren doorgenomen. Dat blijkt geen overbodige instructie, zeker niet voor de wat rumoeriger vakken, waar de supporters tijdens de hele wedstrijd een staande hossende meute vormen en de beginposities van de stewards inderdaad essentieel zijn voor waarnemingen of optreden. Ook wordt de stewards op het hart gedrukt niet op eigen gezag achter supporters aan te gaan wanneer deze mochten gaan lopen richting bezoekersvak maar instructies af te wachten.

De stewards verrichten hun werk over het algemeen goed en professioneel (zie ook paragraaf over foulleren hieronder). Wel zijn er verschillen waarneembaar tussen de werkwijzen van de diverse stewards. Sommigen steken permanent veel energie in het laten zitten van de toeschouwers, anderen accepteren al snel dat supporters op de paden bij de trappen blijven staan. In vak 410, waar het zogeheten 'sfeerteam' zijn thuisbasis heeft, zit de hele wedstrijd niemand. Aangezien (vrijwel) alle bezoekers van dit vak hieraan de voorkeur geven, wordt dit door de stewards ook toegestaan. De stewards in dit vak hebben vooraf posities ingenomen waarbij ze – ondanks het feit dat iedereen staat – toch overzicht en onderling contact kunnen hebben. Het is duidelijk dat de instructies van de stewards serieus worden opgevat door de supporters, ook in het net al genoemde vak 410. Supporters lijken zich bewust van het feit dat wangedrag of negeren van instructies vervelende consequenties kunnen hebben.

Het vrij houden van de laatste paar stoelen voor de lexaanwand verloopt probleemloos. Wel is het – in elk geval aan de Ajax-zijde – nodig de stewards die deze taak hadden geregeld bij de les te houden. Tijdens de wedstrijd is een van de leidinggevende stewards de hele tijd bezig hier op toe te zien. Voordurend wordt gecheckt of de bezetting langs de lexaanwand in

vak 415 wel op sterkte is (10-13 man). Dit toezicht is ook nodig want zonder aanmaningen verslappen de instelling en de mate van attentie op de omgeving. Daarbij moet worden aangetekend dat gezien het feit dat er geen sprake is van enige dreiging ten aanzien van de scheidingswand, de stewards die hier staan niet in actie hoeven te komen.

Als gevolg van het over het algemeen adequate optreden van de stewards en beveiligers van Ajax hoeft de politie binnen het stadion niet op te treden.

Commandoruimte

In de Amsterdam ArenA bevindt zich één commandoruimte, die beschikt over een zeer uitgebreide infrastructuur. Naast de algemeen commandant van politie, verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde en het opsporen van strafbare feiten, zijn de manager veiligheidszaken van Ajax, die toeziet op de uitvoering van het door Ajax geformuleerde en met de ketenpartners afgestemde beleid ten aanzien van de wedstrijdorganisatie, alsmede de manager crowd services van Amsterdam ArenA, die de veiligheidsorganisatie in het stadion operationeel aanstuurt, in de commandokamer aanwezig. Hierdoor kunnen noodzakelijke ingrepen rechtstreeks worden aangestuurd.

Ten behoeve van direct overleg in geval van een zich aandienende calamiteit in ruime zin, zijn in de commandokamer ook de voetbalofficier van justitie, de vertegenwoordiger van de burgemeester van Amsterdam, een brandweerofficier en de coördinator van de GG&GD van Amsterdam aanwezig. Tenslotte bevindt ook de veiligheidscoördinator van Feyenoord zich hier. De communicatielijnen met de voetbalcoördinator van de politie Rotterdam, die in het uitvak aanwezig is, alsmede met het commandocentrum van de spoorwepolitie in Driebergen zijn kort en functioneel. De in het vooroverleg afgesproken tolerantiegrenzen worden door alle partijen goed nagekomen.

Overigens bevindt de operationeel commandant van de politie zich in een commandowagen van de politie, die buiten voor het stadion staat opgesteld.

Alert optreden van de operationele diensten wordt mede mogelijk gemaakt doordat met 82 operationele camera's een rechtstreeks beeld kan worden opgeroepen van mogelijke knelpunten in en om het stadion. De videobeelden zijn in de commandokamer te zien en aan te sturen.

Fouilleren Ajax supporters

De foullering wordt uitgevoerd door stewards van Ajax, onder toezicht van medewerkers van een beveiligingsbedrijf en – bij de risicovakken – de politie. Per toegang is vastgesteld hoe streng er moet worden gecontroleerd: bij de risicovakken wordt iedereen gefouilleerd, bij andere vakken één op de vier en bij de vakken met laag risico steekproefsgewijs.

Volgens het draaiboek van Ajax vindt bij de ingang van de F-side 1 op 1 legitimatiecontrole plaats, bij de andere ingangen (waaronder dus ook die van het eveneens problematische vak 410) "selectief of steekproefsgewijs gericht op de doelgroep" (mannen tussen de 18 en 35 jaar).

Het fouilleren verloopt over het algemeen rustig en er is hierop weinig druk. Volgens onze waarneming is het fouilleren niet ontdoken. Toch verdient dit onderdeel nog meer aandacht en enige aanscherping.

Spreekkoren

Om de procedure rondom de aanpak van kwetsende spreekkoren door te nemen vindt anderhalf uur voor de wedstrijd een overleg plaats tussen het arbitraal kwartet, de veiligheidscoördinator van Ajax, een commandant van

de politie (die was toegevoegd aan de algemeen commandant), een ambtelijk vertegenwoordiger van de burgemeester van Amsterdam en de auditor van de KNVB. De scheidsrechter kan zelf bepalen de wedstrijd stil te leggen als er hinder is van beledigende spreekkoren, of al dan niet via de vierde official vragen om een oproep daarmee op te houden. Bij stilleggen zal hetzelfde comité bijeen komen om te beslissen hoe verder te handelen. Ajax kan zelf of op last van de politie beslissen dat er wordt omgeroepen op te houden met beledigende spreekkoren, in dat geval wordt de vierde official vooraf in kennis gesteld.

Conform het Beleidskader Voetbalvandalisme kan de burgemeester (zonder overleg) de wedstrijd via de vierde official laten stilleggen wanneer er sprake is van schending van de openbare orde door discriminerende of racistische spreekkoren. Vervolgens wordt eveneens in hetzelfde comité bekeken of hervatting mogelijk/wenselijk is. Het definitief staken van de wedstrijd gebeurt alleen met goedkeuring van de burgemeester, in verband met de openbare orde aspecten.

Iedereen onderschrijft deze procedure met de kanttekening van de scheidsrechter dat hij in principe bezig is de wedstrijd te managen en dus niet zo zeer oplet wat er geroepen wordt op de tribune. Hij wil liever dat anderen eerder iets horen en dan actie ondernemen (bijvoorbeeld door de speaker een oproep te laten doen), dan dat ze op hem wachten.

Overeenkomstig de procedure bestrijding verbaal geweld wordt tijdens de presentatie van de spelers op de grote schermen en op de TV monitoren in het stadion een tekst vertoond waarin de supporters opgeroepen worden zich te onthouden van kwetsende en/of discriminerende spreekkoren en wordt aangegeven dat bij het vóórkomen daarvan de scheidsrechter het spel direct zal stilleggen en het veld zal verlaten. Hiermee wordt de tolerantiegrens inzake dit fenomeen nog eens extra benadrukt.

Tijdens de wedstrijd is er geen sprake van massale en langdurige kwetsende spreekkoren. Voor zover deze spreekkoren wel worden aangeheven betreft dit kleine groepen supporters en/of slechts enkele zinnen. Alleen toen er op het veld rumoer was door een opstootje tussen spelers en een rode kaart voor een speler van Feyenoord klonk gedurende ongeveer een halve minuut de leuze " Hamas, hamas, alle joden aan het gas" massaal uit het Feyenoord-vak. Door Ajax supporters wordt met grote regelmaat de scheidsrechter uitgescholden, maar ook dit houdt nooit lang aan.

Vanuit de commandoruimte wordt voortdurend gevolgd wat er in het stadion werd geroepen. Als het bericht binnenkomt dat door Feyenoordaanhangers kwetsende spreekkoren ten gehore brengen gaan de op dat moment in de commandokamer aanwezige korpschef en Voetbalofficier van Justitie naar de tribune om een oordeel te vormen. Als zij daar aankomen zijn de spreekkoren echter reeds gestaakt. Afgesproken wordt dat bij een eventuele volgende (korte) oprisping onmiddellijk gewaarschuwd moet worden door de stadionspeaker.

Vuurwerk

In het draaiboek van Ajax is een uitgebreide 'vuurwerkprocedure' opgenomen. Hierin staat onder andere vermeld dat bij een melding of constatering van vuurwerk vanuit de commandokamer direct moet worden ingezoomd en zo mogelijk beelden van eventuele daders moeten worden afgedrukt. Over aanhouding door de stewards vindt altijd overleg plaats met de commandokamer. Zo mogelijk wordt vervolgens direct aangehouden, maar het kan ook zijn dat besloten wordt hiermee te wachten tot de rust of het einde van de

wedstrijd. Door stewards aangehouden verdachten worden zo snel mogelijk overgedragen aan de politie. Bij aanhouding moeten personalia worden genoteerd en moet de seizoen- of clubcard worden ingenomen. Dit gebeurt door de steward, op basis van een ordemaatregel van de BVO.

In de Ajax-vakken wordt, voor zover waargenomen, vier keer bengals vuurwerk ontstoken. Tijdens de wedstrijd werd één verdachte, die zich naar de overloop had begeven, op professionele wijze door beveiligers aangehouden en voor verhoor aan de politie overgedragen. In het Feyenoord-vak wordt twee keer vuurwerk ontstoken.

Vlak voor de wedstrijd worden twaalf stuks luid knalvuurwerk afgestoken door de supportersvereniging van Ajax, maar dit is vooraf aangemeld (er is hiervoor een officiële vergunning verleend door de provincie). Omdat hierover in het verleden klachten zijn gekomen van geschrokken bezoekers worden de knallen vooraf aangekondigd door de stadionspeaker.

Alcohol

Zoals gebruikelijk bij dergelijke risicowedstrijden geldt in het stadion en in de supporterstreinen een alcoholverbod. Opvallend genoeg bleek dat drie horecavestigingen aan de buitenzijde van het stadion wel alcoholhoudende drank verkochten. Er is geen maatregel getroffen op basis waarvan buiten het stadion de zaak drooggelegd kon worden. Dit is niet conform het beleidskader.

3.5 Stadionverboden en arrestaties

Voorafgaand aan de wedstrijd staan bij Feyenoord 213 en bij Ajax 92 stadionverboden uit. Bij beide clubs wordt gewerkt met vrijwillige meldingsovereenkomsten. In Amsterdam worden die gecoördineerd door het bureau in de buurt van het stadion, waar ook de voetbaleenheid kantoor houdt, maar uitgevoerd door de bureaus in de buurt waar de persoon in kwestie woont. Op dit moment lopen er maar twee overeenkomsten bij bureaus in Amsterdam. Daarnaast is er nog een aantal overeenkomsten met personen van buiten de stad. In Rotterdam is voor zover bekend is geen sprake van een centrale coördinatie.

Ajax en Feyenoord hebben naar aanleiding van de wedstrijd elk twee nieuwe mensen aangemeld voor een stadionverbod, allen naar aanleiding van het afsteken van fakkels op de tribune.

Naar aanleiding van de wedstrijd worden geen arrestaties verricht. Wel wordt gedurende de dag een zestal mensen opgepakt die nog werden gezocht in verband met de ongeregelheden (stenen gooien etc.) rondom Ajax-PSV (Johan Cruijffschaal) eerder die maand. Hiertoe is in de voorbereiding binnen de politie een boekje verspreid met namen en foto's van de gezochte personen. Daarnaast heeft de politie de namen en geboortedata van de betreffende personen aan Ajax doorgegeven. Daar zorgt men ervoor dat deze worden 'geactiveerd', hetgeen betekent dat er een lampje gaat branden zodra zij het stadion betreden (de kaarten zijn allemaal op naam gesteld). Vervolgens wordt de politie gealarmeerd. De betreffende persoon wordt wel gewoon doorgelaten, maar vervolgens direct opgevangen door de politie.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Algemeen

De wedstrijd was vooraf ingedeeld in de hoogste risicocategorie en er was sprake van een verplichte treincombi. Over deze besluiten kon gezien het risicokarakter en de historie van de wedstrijd nauwelijks discussie bestaan.

Conclusie 1

De maatregelen die zijn genomen en de uitvoering van de operatie waren in overeenstemming met het risicokarakter van de wedstrijd. Bovendien waren deze in overeenstemming met het Beleidskader voetbalvandalisme en het Handboek veiligheid van de KNVB.

In de rapportage die het Auditteam heeft uitgebracht naar aanleiding van de ongeregelde heden bij de wedstrijd Feyenoord – Ajax op 17 april 2005 wordt een aantal aanbevelingen gedaan om dergelijke problemen in de toekomst te kunnen voorkomen.

Conclusie 2

In het algemeen kan worden gesteld dat alle betrokkenen de aanbevelingen van het Auditteam zeer ter harte hebben genomen en dat er een grote bereidheid was die toe te passen teneinde de veiligheidsorganisatie te verbeteren.

4.2 Voorbereiding

De wedstrijd is door alle betrokken partijen gedegen voorbereid. Er heeft een vooroverleg plaatsgevonden zoals voorgeschreven in het Handboek Veiligheid van de KNVB en ook binnen de verschillende politieonderdelen hebben voorbesprekingen plaatsgevonden. Hierbij waren ook diverse betrokkenen van andere politieonderdelen of partijen aanwezig. Daarnaast was er sprake van uitgebreide communicatie en korte lijnen tussen vrijwel alle betrokkenen.

Vrijwel alle betrokken partijen hebben een eigen draaiboek gemaakt. Over het algemeen bevatten deze de voor de eigen organisatie relevante informatie, waarbij ook werd verwezen naar de inzet van andere partijen. Ook werden contactgegevens vermeld. De draaiboeken werden in de voorbereiding toegezonden naar de ketenpartners. Bij de vooroverleggen die de verschillende partijen hadden georganiseerd waren steeds vertegenwoordigers van relevante partners aanwezig.

Conclusie 3

De goede contacten tussen de verschillende partijen en het uitgebreide contact – zowel in formele overleggen als in persoonlijke gesprekken – heeft bijgedragen aan een goede voorbereiding op de wedstrijd. Het opnemen van relevante informatie met betrekking tot ketenpartners in de eigen draaiboeken, de uitwisseling van draaiboeken en de aanwezigheid van vertegenwoordigers van partners bij interne voorbereidende overleggen zorgden ervoor dat iedereen ruim voldoende op de hoogte was van de inzet en uitgangspunten van de andere partijen.

Naar aanleiding van de problemen bij de wedstrijd Feyenoord – Ajax heeft de spoorwegpolitie besloten om één draaiboek te maken voor de verschillende betrokken units binnen de spoorwegpolitie.

Conclusie 4

Het is een goede ontwikkeling dat de spoorwepolitie werkt met één gezamenlijk draaiboek. Hierdoor werd benadrukt dat men als één organisatie moest optreden en waren alle betrokkenen binnen de organisatie goed op de hoogte van het werk van anderen, ook binnen andere afdelingen.

Daags voor de wedstrijd hebben de beide betrokken burgemeesters, de twee clubs en de KNVB bekend gemaakt dat zij hadden afgesproken dat bij nieuwe door supporters veroorzaakte ongeregelheden er de komende vijf jaar geen supporters meer mee zouden mogen naar uitwedstrijden.

Conclusie 5

Dit is een verstandige maatregel, omdat deze laat zien de betrokken partijen een duidelijke grens trekken ten aanzien van het wangedrag van supportersgroepen.

4.3 Communicatie

Structuren

In de voorbereiding is veel aandacht besteed aan de communicatiestructuren. Zowel de Amsterdamse politie als de spoorwepolitie hebben een gedetailleerd communicatieschema gemaakt, dat als bijlage was toegevoegd aan de respectievelijke draaiboeken.

In reactie op de problemen bij de wedstrijd Feyenoord – Ajax in april 2005 heeft de spoorwepolitie gekozen voor een structuur waarbij de communicatie tussen de trein- en locatielcommandanten loopt via de algemeen commandant, die zich bevond in de meldkamer van de KLPD in Driebergen. Deze had ook een directe lijn met de algemeen commandant van de Amsterdamse politie. Ook werden de beelden van de helikopter van de Amsterdamse politie rechtstreeks doorgezonden naar de meldkamer in Driebergen. Overigens vond het contact tussen de Rotterdamse en Amsterdamse politie over de kwaliteit van het fouilleren in Rotterdam in eerste instantie plaats via een 06-lijn, maar de informatie hierover werd zowel binnen de vier-eenheid voorin de eerste trein gedeeld met de treincommandant, alsook via de directe lijn door de algemeen commandant van de Amsterdamse politie doorgegeven aan de algemeen commandant van de spoorwepolitie.

Conclusie 6

De communicatiestructuren van de spoorwepolitie en de politie Amsterdam waren adequaat, zowel intern als ten aanzien van het contact tussen beide. Er was sprake van directe communicatie waar nodig.

Al dan niet twee keer fouilleren

In de voorbereiding werd de communicatie tussen de verschillende partijen op de proef gesteld toen bleek dat tussen de burgemeesters, clubs en KNVB was afgesproken dat er hoe dan ook twee keer moest worden gefouilleerd, terwijl in het vooroverleg was afgesproken dat bij een goede fouillering in Rotterdam dat in Amsterdam niet opnieuw hoefde te gebeuren. Uiteindelijk heeft de Amsterdamse politie besloten dat er in Amsterdam niet opnieuw gefouilleerd hoefde te worden, aangezien de fouillering in Rotterdam goed was verlopen en men de voorkeur gaf aan een soepele doorstroming (mede gezien de korte tijd tussen de aankomst van de beide treinen).

Conclusie 7

De betrokken partijen hebben goed gehandeld door de mogelijkheid open te houden dat er in Amsterdam opnieuw gefouilleerd zou worden en dit ook zo naar de supporters te communiceren. Eveneens is een verstandig besluit geweest van de Amsterdamse politie om uiteindelijk geen tweede keer te fouilleren. Het verloop van de fouillering in Rotterdam en de treinreis gaven hiertoe geen aanleiding. Men heeft terecht de voorkeur gegeven aan een soepele doorstroming van de aankomende Feyenoord supporters, ook al was dit niet in overeenstemming met de afspraak die was gemaakt tussen burgemeesters, clubs en KNVB.

Palestijnse shirts

Een ander punt dat in de voorbereiding veel aandacht kreeg waren de Palestijnse shirts die een deel van de Feyenoord supporters zou aantrekken. In de praktijk bleek de aanwezigheid van de shirts relatief beperkt. Bij de fouillering in Rotterdam, in de trein en in het stadion werden er enkele aangetroffen en tijdelijk in beslag genomen.

Terwijl tegen de Palestijnse shirts uiteindelijk tamelijk strikt wordt opgetreden voerden Ajax en de Amsterdamse politie niet eenzelfde beleid ten aanzien van de door Ajax supporters meegebrachte davidsterren en andere aan joden gerelateerde uitingen. Dit leidde zowel bij de Feyenoord supporters als bij de Rotterdamse politie tot irritatie.

Conclusie 8

Het beleid ten aanzien van de Palestijnse shirts was duidelijk, maar leidde in de uitvoering wel tot de nodige wrevel bij betrokkenen. Toch kan worden geconcludeerd dat door in principe op te treden tegen de shirts, maar niet ten koste van groot verzet een goede afweging is gemaakt tussen handhaving van regels en van de openbare orde.

Aanbeveling 1

Clubs zouden één lijn moeten trekken ten aanzien van alle niet direct aan de eigen club gerelateerde uitingen van supporters. Men zou daarbij een voorbeeld kunnen nemen aan FC Utrecht, dat in de huisregels heeft vastgelegd dat spandoeken die geen verband hebben met het voetbal en landsvlaggen niet zijn toegestaan in het stadion.

4.4 Supportersvervoer

Planning treinen

Voor alle betrokkenen stond voorop dat hoe dan ook moest worden voorkomen dat de treinen stil kwamen te staan. Zowel in de voorbereiding als op de dag zelf was hiervoor dan ook veel aandacht. Er waren duidelijke afspraken gemaakt met de NS en Prorail. Dit resulteerde er onder andere in dat gedurende enige tijd een baanvak werd afgesloten voor reguliere treinen, zodat de supporterstreinen over 'verkeerd spoor' konden rijden. Hiermee wordt een hoge prijs betaald voor een ordelijk verloop van het supportersvervoer, maar gezien de gebeurtenissen rond Feyenoord - Ajax en het succes van deze operatie is die te billijken.

Ook toen de treinen op de terugreis te laat vertrokken en de NS aangaf dat de garantie van niet-stilstaan daarmee kwam te vervallen is men erin geslaagd de treinen zonder oponthoud naar Rotterdam te laten rijden. De directe lijnen tussen de treincommandant en algemeen commandant van de spoorwegpolitie en Prorail, het overleg binnen de drie-eenheid voorin de trein en de machinist en het accuraat handelen van de machinist hebben hieraan een belangrijke bijdrage geleverd.

Er was vooraf goed nagedacht over het scenario van een vervroegde terugkeer. Ook waren er duidelijke afspraken gemaakt over het beschikbaar hou-

den van de treinen tijdens de wedstrijd en het snel kunnen leveren van een vervangende trein, indien nodig.

Conclusie 9

Doordat hierover vooraf goede afspraken zijn gemaakt en door het professioneel handelen van de uitvoerders is het supportersvervoer probleemloos verlopen.

Op de trein

De treinreis verliep zonder problemen. Voorin elk van de treinen bevond zich de zogeheten drie-eenheid, bestaande uit de treincommandant, een hoofdsteward en een vertegenwoordiger van NS Chartertrains. Deze werd aangevuld door een commandant van de supporterbegeleiders van de Rotterdamse politie (zodat ook wel gesproken werd over de vier-eenheid). De communicatie tussen deze mensen verliep prima. Zij deelden alle relevante informatie en konden die vervolgens weer doorgeven aan de mensen van hun eigen organisaties. Waar nodig vond overleg plaats tussen de drie-eenheid en de machinist, over het algemeen via de vertegenwoordiger van NS Chartertrains.

Conclusie 10

De drie- (of vier-) eenheid voorin de treinen functioneerde goed. Hierdoor kon informatie snel worden gedeeld en verspreid en is snel en adequaat gehandeld.

Ophoudprocedure

Zo'n 25 minuten voor het einde van de wedstrijd begonnen de stewards die daarvoor waren aangewezen met het afsluiten van de uitgangen van het uitvak. Vanaf 15 minuten voor het einde mocht niemand er meer uit. Dit verliep zonder problemen. Zelfs de enkele supporters die boos waren omdat zij niet meer naar de WC mochten druipen na enige tijd af.

Conclusie 11

De beslissing om de ophoudprocedure niet meer door de ME, maar door de stewards uit te laten voeren is heel goed uitgekapt. Waar de ME in het verleden veel agressie los maakte bij de supporters lijkt het gezag van de stewards geaccepteerd te worden.

Wel zijn de supporters langer in het vak vastgehouden dan gepland. Dit kwam doordat de Amsterdamse politie pas toestemming gaf voor het doorlaten van de Feyenoord supporters toen er geen Ajax supporters meer in de buurt van de looproute naar de treinen waren en nadat een defect aan de trein was verholpen. Overigens was deze vertraging in het vooroverleg bij de spoorwegpolitie al als een zeer reëel risico benoemd. Toen gaf NS Chartertrains aan dat er desondanks niks meer te veranderen was aan de planning van de treinen.

Aanbeveling 2

De planning van het vertrek van de treinen voor de terugreis bleek erg krap. In de toekomst is het verstandiger een ruimere planning te hanteren.

Spoorwegpolitie

De mensen van de spoorwegpolitie hebben prima werk verricht. Bezien zou kunnen worden of zij ook tijdens de wedstrijd efficiënt kunnen worden ingezet.

Aanbeveling 3

De spoorwepolitie zou vooraf overleg moeten voeren met de ontvangende regiopolitie (handhaving openbare orde c.q. opsporing strafbare feiten) en de supporterbegeleiders van de politie teneinde een efficiënte inzet van de spoorwepolitie tijdens de wedstrijd te bewerkstelligen.

4.5 Veiligheidsorganisatie Amsterdamse zijde

Stewards

De stewardorganisatie van Ajax was goed voorbereid op de gehele wedstrijd. Actuele informatie werd via briefings getraptdoorgegeven en de supporters namen de aanwijzingen van de stewards ook serieus. Wel blijkt het nodig dat de hoofdstewards de stewards in de vakken bij de les houden. Ook het fouilleren door stewards verliep redelijk goed. De ingehuurdbeveiligers en de politie speelden een rol op de achtergrond en hoefden niet in te grijpen.

Conclusie 12

De stewards van Ajax deden hun werk over het algemeen goed. Kanttekening daarbij is dat het de leidinggevende steward soms de nodige moeite kostte de stewards bij de les te houden. Zijn namen deze moeite overigens wel, waardoor de organisatie als geheel goed functioneerde.

Politie

De preparatie en de uitvoering van de maatregelen ter voorkoming van verstoring van de orde vóór, tijdens en na de wedstrijd is door de politie, in nauwe samenwerking met de veiligheidsorganisaties van de clubs, zorgvuldig en consequent gerealiseerd. Er is sprake van een lichte toename van de politie-inzet (dit had te maken met de verscherpte aandacht in verband met de incidenten rondom de wedstrijd Feyenoord – Ajax). Tengevolge van het alerte optreden van de steward- en beveiligingsorganisatie behoefde de politie binnen het stadion niet in te grijpen.

Conclusie 13

Aan het uitgangspunt dat de politie in het stadion onder normale omstandigheden geen taak heeft en derhalve ter plaatse niet zichtbaar aanwezig dient te zijn, is goed gevolg gegeven. De veiligheidsorganisaties van de clubs bleken prima in staat de orde in het stadion te handhaven.

Rondom de wedstrijd heeft de Amsterdamse politie gewerkt met een tweetal mobiele videoteams en een videovoertuig, dat was geleend van de politie Utrecht.

Conclusie 14

In overeenstemming met de aanbeveling naar aanleiding van Feyenoord – Ajax heeft de politie Amsterdam ruimschoots gebruik gemaakt van videoteams. Op deze manier wordt de kans aanhoudingen bij (massale) ordeverstoringen vergroot. Mogelijk gaat er ook een preventieve werking uit van de aanwezigheid van videoteams. Door een beroep te doen op het materieel van een ander korps heeft men de capaciteit op efficiënte wijze vergroot.

Infrastructuur stadion

De Amsterdam ArenA is een modern stadion, dat prima is uitgerust voor dit soort risicowedstrijden. Zo beschikt de commandoruimte over alle benodigde voorzieningen en was het mogelijk om een volledige sectorscheiding te realiseren, die voorkwam dat mensen zich van het ene vak verplaatsten (bijvoorbeeld Ajax supporters die het uitvak zouden willen bereiken). Sinds enige tijd zorg Ajax ervoor dat bij risicowedstrijden de wanden die het uitvak scheiden van de daarnaast gelegen vakken ondoorzichtig worden gemaakt.

De opstelling van stewards langs beide kanten van deze scheidingswand voorkwam dat deze verlaag werd verwijderd, en dat er op de wand werd getrommeld.

Conclusie 15

De niet alleen fysieke, maar ook visuele scheiding van supporters van Ajax en Feyenoord – zowel in het uitvak al langs de looproute daarnaar toe – werkte goed. Hierdoor werd grotendeels voorkomen dat supportersgroepen elkaar konden provoceren en doofde geschreeuw over en weer snel uit.

Aanbeveling 4

Gezien de ervaringen in de ArenA zou ook in andere stadions een vergaande visuele scheiding tussen uit- en thuis supporters moeten worden toegepast.

Commandoruimte

Het stadion beschikt over één commandokamer, van waaruit betrokkenen vanuit diverse partijen hun werk doen. Dit is goed, omdat zo een directe uitwisseling van informatie kan plaatsvinden. De samenwerking verliep prima.

Spreekkoren

Het beleid ten aanzien van spreekkoren is in de voorbereiding niet uitgebreid aan de orde geweest, maar de hierover geldende afspraken waren helder. De ochtend van de wedstrijd heeft een overleg plaatsgevonden tussen het arbitraal kwartet en vertegenwoordigers van de clubs, de gemeente Amsterdam en de politie Amsterdam. Hierbij zijn de geldende afspraken nogmaals bevestigd. Daarbij gaf de scheidsrechter aan dat hij zich vooral moet concentreren op het spel in het veld en het dus bij voorkeur aan anderen overlaat kwetsende spreekkoren te signaleren. De driehoek bleek echter onvoldoende op de hoogte van dit overleg, terwijl ook daar de procedures rondom spreekkoren aan de orde kwamen.

Tijdens de wedstrijd werd vanuit de veiligheidsorganisatie goed gevolgd wat er werd geroepen op de tribunes. De stewards hebben geen duidelijke taak ten aanzien van het signaleren en tegengaan van kwetsende spreekkoren. Toen er kwetsende spreekkoren ontstonden zijn de hoofdcommissaris van politie en voetbalofficier poolshoogte gaan nemen. Maar aangezien kwetsende spreekkoren, voor zover zij zich al voordeden, nooit lang aanhielden was ingrijpen niet nodig.

Conclusie 16

Het beleid ten aanzien van spreekkoren is helder en wordt goed uitgevoerd.

Aanbeveling 5

De driehoek dient vast te stellen of alle procedures rondom spreekkoren in de voorbereiding goed zijn gevolgd en moet zich daarbij op de hoogte stellen van besprekingen die in dit kader worden gevoerd, in het bijzonder het overleg met het arbitraal kwartet voorafgaand aan de wedstrijd.

Arrestaties

De politie Amsterdam wilde bij deze wedstrijd een aantal supporters die gezocht werden in verband met ongeregelde heden bij een eerdere wedstrijd proberen te arresteren. Daartoe is binnen de politieorganisatie een boekje verspreid met hun foto's. Verder heeft de politie de namen van gezochte personen doorgegeven aan Ajax, zodat er een code verschijnt zodat zij het stadion betreden (dat wil zeggen: zodra de kaart met hun naam wordt

gescand) en de politie kan worden gealarmeerd. Uiteindelijk zijn 6 van de gezochte supporters gearresteerd.

Conclusie 17

De samenwerking tussen politie en Ajax ten aanzien van de opsporing van gezochte personen is prima. Het systeem voor toegangscontrole van het stadion biedt goede mogelijkheden om deze personen te signaleren.

Bij overtredingen in het stadion wordt het videosysteem ingezet om beelden van daders vast te leggen. Hiervoor zijn duidelijke richtlijnen en de ruime aanwezigheid van camera's biedt hiervoor goede mogelijkheden.

4.6 Veiligheidsorganisatie Rotterdamse zijde

Stewards

De stewards van Feyenoord opereren zeer professioneel. Het feit dat zij grotendeels gediplomeerd zijn als beveiliging draagt hier ongetwijfeld aan bij. Aan het begin van de dag zijn de stewards duidelijk geïnstrueerd, waarbij zij aandachtig luisterden. Hoewel een deel van de stewards was ingehuurd bij een extern beveiligingsbedrijf opereerden de stewards gedurende de dag als één groep.

De opstelling van de stewards was over het algemeen duidelijk, maar vriendelijk. Dit wierp zijn vruchten af: over het algemeen reageerden de supporters goed op hen. Instructies van de stewards werden meestal opgevolgd en er was geen sprake van agressie naar hen toe.

De stewards verrichten de taken die zij hadden – fouilleren, begeleiden supporters, opstelling in uitvak, ophoudprocedure – op een goede en professionele wijze. Een kleine kanttekening kan worden gemaakt bij de zorgvuldigheid van de pasfotocontrole.

Conclusie 18

Hoewel niet moet worden vergeten dat ook de uitslag een rol speelde, heeft de veiligheidsorganisatie Feyenoord zeker bijgedragen aan het voorkomen van problemen met de Feyenoord supporters. Het is goed om te werken met een groep grotendeels gediplomeerde mensen. De duidelijke, maar ontspannen opstelling van de stewards heeft geholpen agressie van supporters te voorkomen.

Aanbeveling 6

In het kader van een zorgvuldige toegangscontrole dient men bij het scannen van de uitkaart zodanig naar het scherm met de foto te kijken dat kan worden vastgesteld of degene die binnenkomt dezelfde is als de persoon op de foto.

Politie

De supporterbegeleiders van de Rotterdamse politie waren gedurende de dag steeds aanwezig, maar traden niet zozeer op de voorgrond. Bij het fouilleren in Rotterdam hielden zij toezicht, waarover later weer contact was met de Amsterdamse collega's. In de treinen lieten zij de verantwoordelijkheid voor de openbare orde aan de spoorwegpolitie, en begaf een deel van de agenten zich onder de supporters, terwijl de commandant voorin de trein aansloot bij de drie-eenheid. In het stadion onderschreven zij nadrukkelijk het nieuwe beleid dat de stewards in eerste instantie verantwoordelijk is voor de handhaving van de orde, terwijl er wel steeds overleg was tussen de hoofdstewards en de politie. Bij de

ophoudprocedure speelde de Rotterdamse politie geen rol, kort voor het einde van de wedstrijd verlieten zij dan ook het vak.

De opstelling van de politie naar de supporters was ontspannen en vriendelijk. Dit leidde over het algemeen tot eenzelfde houding bij supporters. Regelmatig maakten agenten en supporters grapjes met elkaar en er was geen sprake van agressie naar de agenten.

Conclusie 19

De Rotterdamse politie heeft een goede opstelling gekozen door de stewards zorg te laten dragen voor de handhaving van de orde. Waarbij van de aanwezigheid van de politie mogelijk desondanks een preventieve werking is uitgegaan. De nadruk op het bewaren van de goede sfeer die de politie legde heeft bijgedragen aan het voorkomen van escalaties.

Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling Auditteam

Het Auditteam is als volgt samengesteld:

Voorzitter

- Margo Vliegenthart

Leden

- Cees Bakker
- Cees Ottevanger
- Gerard Beelen
- Jan Franssen
- Henk Wooldrik

De ondersteuning van het Auditteam is in handen van DSP-groep.

Het wedstrijdbezoek is uitgevoerd door Margo Vliegenthart, Cees Bakker en Cees Ottevanger. De ondersteuning bij dit bezoek is uitgevoerd door Stephan Steinmetz (Public Affairs Groep, namens DSP-groep) en Joram Pach (DSP-groep).

Bijlage 2 Flyer Feyenoord

Feyenoord
Rotterdam

Informatie Ajax-Feyenoord
Zondag 28 augustus 2005 | 12.30 uur

Rotterdam, 28 augustus 2005

Vandaag weer Ajax-Feyenoord, de enige échte klassieker die Nederland rijk is. Een wedstrijd die in beide supporterskampen altijd extra emoties los maakt. Helaas uit niet iedereen deze emoties altijd op de gewenste manier waardoor juist rond deze wedstrijd door clubs en overheid aanvullende maatregelen worden genomen.

Voor alle uitingen geldt: alleen pro je eigen club!

Vlaggen, spandoeken, t-shirts, enz. kunnen nog zo ludiek bedoeld zijn, zodra ze tot doel hebben (supporters van) de tegenstander te provoceren of te shockeren zijn ze niet toegestaan. Uitingen die niet pro- eigen club zijn zullen bij de foullering in beslag genomen worden of bij ontdekking in het vak worden verwijderd.

Foullering

In tegenstelling tot voorgaande seizoenen wordt er vandaag **twee keer** gefouilleerd: zowel voor vertrek bij De Kuip als bij de toegang tot de Amsterdam Arena. Het betreft hier een verscherpte veiligheidsmaatregel als gevolg van het rapport van het Auditteam Voetbalvandalisme n.a.v. de ongeregelde rond Feyenoord-Ajax op 17 april jl.

Ophoudprocedure

Na afloop van de wedstrijd geldt een ophoudprocedure. De duur is afhankelijk van verschillende factoren. Feyenoord heeft hier geen invloed op. Omdat zich de laatste jaren problemen voordeden met de politie zal de uitstroom **volledig door de veiligheidsorganisatie van Feyenoord** begeleid worden. We willen je **dringend** verzoeken op je plaats te blijven zitten tot dat het sein voor vertrek wordt gegeven. Het vak kan via beide uitgangen verlaten worden. Zorg dat bij de uitgangen geen gedrang ontstaat waarmee je je medesupporters onnodig in gevaar brengt.

Spreekkoren

De burgemeester van Amsterdam laat nadrukkelijk weten dat direct zal worden opgetreden tegen kwetsende spreekkoren. Indien Feyenoord-supporters zich hier op weg naar of in De Amsterdam Arena schuldig aan maken zal hij niet schromen te besluiten alle supporters terug te sturen.

Tot slot: gevolgen van 17 april

Ondanks dat we ervan overtuigd zijn dat onze uitkaarthouders niet of nauwelijks een aandeel hadden in de ongeregelde van 17 april jl zijn alle ogen vandaag op deze wedstrijd gericht. Is beide clubs zeer veel aan gelegen om de wedstrijd vlekkeloos te laten verlopen. Indien zich ongeregelde voordoen kan de overheid besluiten om na vandaag de komende vijf seizoenen geen supporters van beide clubs meer toe te laten bij de uitwedstrijden. Een en ander is het gevolg van onderhandelingen tussen beide clubs, de KNVB en de burgemeesters van Amsterdam en Rotterdam. We gaan ervan uit dat niemand het zover wil laten komen!

Feyenoord is trots op haar supporters en heeft vertrouwen in Het Legioen. Beschaam dat vertrouwen niet svp!

We wensen je een plezierige maar vooral succesvolle wedstrijd!

FEYENOORD ROTTERDAM

De koffie en thee voor vertrek is gratis en word je aangeboden door de Feyenoord Supportersvereniging

Bijlage 3 Plattegrond Amsterdam Arena

